

*Marcin Kojder**

UKRAIŃSKIE IMIONA MĘSKIE I ICH WARIANTY W POLSKICH ZAPISACH AKT MIASTA HRUBIESZOWA W I POŁ. XVII WIEKU (POGRANICZE POLSKO-WSCHODNIOŚLAWIAŃSKIE)

UKRAINIAN MALE NAMES AND ITS VARIANTS IN POLISH BOOKS
OF HRUBIESZOW MUNICIPAL COURT IN THE FIRST HALF
OF THE XVII CENTURY (THE POLISH-EAST SLAVIC BORDERLAND)

Abstract

The article presents an analysis of ukrainian male names and its variants in Polich court registers on the Polish-East Slavic borderland in the first half of 17th century. All analyzed male names belongs to the christian tradition. As Ukrainian should by considered variants of official names adapted to the Ukrainian system of names.

Keywords: anthroponomy, proper name, male names, names' variants, polish-east slavic borderland

Słowa kluczowe: antroponimia, nazwy własne, imiona męskie, warianty imion, pogranicze polsko-wschodniosłowiańskie

Celem artykułu jest opis ukraińskiego zasobu imienniczego, tzn. ukraińskich imion męskich i ich wariantów występujących w zapisach zabytków językowych z pogranicza polsko-wschodniosłowiańskiego. W tym celu przeprowadzono ekstrakcję materiału imienniczego z akt miasta Hrubieszowa, będącego do 1795 r. centrum niegrodowego starostwa hrubieszowskiego. Starostwo, jak i samo miasto, położone na historycznym polsko-wschodniosłowiańskim pograniczu etniczno-językowym, zamieszkiwane były zarówno przez ludność polską, jak i ruską (ukraińską).

* Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Wydział Humanistyczny, Instytut Filologii Słowiańskiej, Zakład Filologii Ukraińskiej, Pl. M. Curie-Skłodowskiej 4a 20-027 Lublin; e-mail: mkojder@poczta.umcs.lublin.pl

Ziemie stanowiące historyczne pogranicze polsko-wschodniosłowiańskie, w tym ziemia chełmska, były w przeszłości terenem styku dwóch kręgów kulturowych: wschodniosłowiańskiego z bizantyjską tradycją chrześcijańską i cyrylicznym alfabetem oraz zachodniosłowiańskiego z rzymskokatolicką religią, łacińskim alfabetem i językiem. W rezultacie zmian przynależności administracyjnej i państwowej (m.in. przemianowanie chełmskiej diecezji prawosławnej na diecezję greckokatolicką po podpisaniu unii brzeskiej), na badanym terenie funkcjonowała łacińska tradycja kancelaryjna. Od poł. XVI w. mamy do czynienia z dokumentami pisanymi w języku polskim (częściowo łacińskim). Imiona poddawane były w nich kancelaryjnej łatinizacji, bezwyjątkowo imiona ruskie (ukraińskie) zapisywane były literami łacińskimi, bądź w wersji fonetycznej (rodzimej), polskiej lub zlatinizowanej, co wywołuje określone trudności przy ich interpretacji [Citko, 2001, s. 24].

Terytorium dawnego starostwa hrubieszowskiego, jako obszar pograniczny i etnicznie zróżnicowany, jest wyjątkowo interesujące dla onomasty. Interpretacja zjawisk językowych na terenach pogranicznych niesie ze sobą określone trudności, bowiem w badaniach należy uwzględnić nie tylko stronę lingwistyczną, ale w równym stopniu uwarunkowania metajęzykowe, np. historyczno-polityczne, społeczno-ekonomiczne, etniczne i wyznaniowe [Czyżewski, Gala, 1993; Warchoł, 1993].

Materiał antroponomastyczny stanowiący podstawę niniejszego artykułu zaczerpnięty został z XVII-wiecznych źródeł rękopiśmiennych dotyczących terenu dawnego hrubieszowskiego starostwa niegrodowego¹. Są to świeckie księgi sądu miejskiego (akta miejskie Hrubieszowa) obejmujące lata 1600–1650. Badany zespół stanowią dwie księgi akt wójtowsko-radzieckich, przechowywane w Wojewódzkim Archiwum Państwowym w Lublinie.

Wykscerpowany materiał antroponimiczny wyraźnie wskazuje, że w urzędach starostwa pracowali dość dobrze wykształceni pisarze polscy, zapisujący odpowiednie antroponimy zgodnie z ich brzmieniem fonetycznym. Nie zmieniali też ich struktury morfologicznej i słowotwórczej, dlatego też wszystkie tzw. stare cechy systemu fonetyczno-fonologicznego języka ukraińskiego są na ogół zachowane w pisowni bez zmian. Należą do nich m.in. formacje z grupami *torot*,

¹ Starostwo hrubieszowskie, jako królewszczyzna, zajmowało specyficzne miejsce pod względem terytorialno-administracyjnym między powiatem chełmskim a powiatami należącymi do ziemi bełskiej: od południa należało do województwa bełskiego, od północy natomiast do ziemi chełmskiej. Od zachodu graniczyło z ziemiami powiatu grabowieckiego, od północnego wschodu i południa – horodelskiego, zaś od południowej strony – bełskiego. Wszystkie te trzy powiaty należały do ziemi bełskiej.

teret typu *Choroch, Terebiński*, czy też nazwiska z samogłoskami *u, 'a* z dawnych samogłosek nosowych, np. *Bezruki, Kolada*, czy z dawną cechą *o-* w nagłosie zamiast *je-*: *Omelan, Ostapko* itp. Z kolei cechy nowsze, odnoszące się m.in. do braku dyspalatalizacji spółgłosek przed samogłoską *i*, czy też dotyczące ikawizmu, mają już w materiale zapisy zróżnicowane i są niewątpliwie w dużym stopniu podporządkowane systemowi języka polskiego, jak np. w formach: *Daniło, Denis, Mikula*; czy też z cechą mieszaną, czyli z ikawizmem i bez ikawizmu, jak w przypadku nazwiska *Bilopolski* obok *Bielopolski* czy też *Białopolski*.

Podstawę materiałową artykułu stanowią imiona chrzestne występujące w zestawieniach antroponimicznych dotyczących osób opisanych w materiale archiwalnym. Są to 963 jednostki antroponimiczne reprezentujące 73 imiona męskie. Imiona zostały zakwalifikowane jako ukraińskie, tzn. użyte w dokumentach w celu identyfikacji osób narodowości ruskiej (ukraińskiej) na podstawie ich form oraz zestawień antroponimicznych i kontekstów. W przypadku form łacińskich, zlatynizowanych i polskich, jako prawdopodobny wyznacznik ukraińskiej narodowości nosiciela imienia przyjęto następujące kryteria:

– ukraińskie cechy fonetyczno-fonologiczne występujące w nazwisku: *Joannes Tołoczko, Martina Zubowicza obywatela Hrubieszowskiego // puido Martino dicto Zub, Simona Holubkowicza Aptekarza Lwowskiego*;

– nazwisko patronimiczne od imienia ukraińskiego: *wierni Grzegorz y Daniło Joczkwicz, famatorum Jana et Wasilka Kuchanowiczow de Suburbio Sławęcín, honestis Janowi et Leskowi Oleszkowicom, Marka demkowicza Mieszczanina Hrubieszowskiego, Pracowitemu Jaczkowi Owerkowicz na Sławęcínie, Famatus Andreas Sidorowicz De Sławęcín*;

– występowanie obocznych ruskich i łacińskich form imion na określenie tych samych osób, np.: *Fedora koniuzczyka CeHmistrza Kusznierskiego // Teodorius Koniuszczyk, Bogoboyny Fedorius Czaika Prezbiter Mikoliński Hrubieśowski // Religiosi Theodori Czayci Sacrifici Hrubieśowien*;

– zestawienie antroponimiczne wskazujące na ukraińskie pochodzenie nosiciela imienia, np.: *Opatrzny Josko Kuszniierz a Zięć niegdy niebozczyka Fedora Piątka, Piotrem y Kašką Synami y Czorką Pracowitego Iwana Kowala z Sławęcína, Samuela Syna Niebozczyka Trofima niegdy będącego popa Teratynskiego, Jacka filii Waska Starkowicz*;

– pełniona funkcja, np.: duchownego Kościoła wschodniego: *Bogoboyny Lewko Pop Spikłowski, Oyca Marka Konczycza Protopy przed tym Cerkwie Świętego Krzyża w Hrubieszowie, Religioso Petro dicto Kozulka Sacrifico cesnochrzeskim Hrubieśo, Bogoboinego Benedicta Popa Stryzowskiego*.

Duża ilość wariantów graficznych imion wynika z nieprecyzyjności grafii w analizowanym dokumencie. Spowodowane jest to faktem, że w zapisach archiwalnych różne litery mogą być używane na oznaczenie tych samych głosek, np.

c // cz: *Hacko // Haczko, Hryc // Hrycz, Dec // Decz, Jacko // Jaczko, Stecko // Steczko*

k // c: *Konrat // Conrat, Lukas // Lucas, Prokop // Procop*

ch // h: *Chapon // Hapon, Chwedak // Hwedak, Chawryło // Hawryło, Ichnat // Ichnat*

h // g: *Hrehorius // Gregorius*

l // ł: *Łuczka // Luczka*

s // sz: *Matys // Matysz*

ś // s: *Leško // Lesko*

ń // n: *Proń // Pron*

p // ph: *Pilip // Philip, Stepan // Stephan*

y // i: *Juchym // Juchim, Kornyło // Kornilo, Martyn // Martin, Tymko // Timko*

o // u: *Josko // Jusko*

IMIONA I ICH WARIANTY

Wykscerpowany materiał przedstawiony został w porządku gniazdowym. Każde gniazdo otwiera oficjalna współczesna podstawowa forma imienia używana w imiennictwie ukraińskim, na podstawie *Słownyka ukrajins'kych imen* autorstwa Ivana Trijniaka [2005]. Poszczególne hasła stanowią warianty graficzne imion, ułożone w porządku alfabetycznym, po którym następuje informacja o ilości poświadczeń w dokumentach. Dalej podany jest materiał ilustrujący w postaci pełnego zestawienia antroponimicznego użytego w dokumencie do identyfikacji danej osoby z podaniem roku konkretnego zapisu. Zarówno hasła, jak i materiał ilustrujący podane zostały z zachowaniem pisowni oryginału, również w zakresie pisowni wielkiej litery.

Ahafon, Ahapon, Hapon

Chapon (1) *Chapon Sawradyn de Sławęcín* 1608

Hapon (1) *Hapon Sawradyn* 1614

Andrij

Andreas (20) *Andrea Stodowniczek* 1606, *Andreas Bleicznyk* 1606, *Famatus Andreas Sidorowicz De Sławęcín* 1607, *Ryndo Pater Andreas Iwasiuskiewicz Commendarius Ecclesia Parochialis Rubieszowien* 1646

Andrei (1) *Andreiowi Serhiyczkowi* 1606

Andruszko (11) *Andruszko Sidorowicz* 1606, *Andruszko Iwanowicz* 1606, *Andruszko Sidorczyk* 1606, *Andruszka syna Demkowiczowego* 1607

Andruś (4) *Andrusia Haczczenie* 1606, *Laboriosus Andruś Iwanowicz de Sławęcín* 1615

Antin, Anton

Anton (2) *Pracowity Anton Wołosynczyk Stoporowa Poddany P. Teczynskiego* 1607

Antonius (3) *Famato Antonio Dereznia dicto* 1608

Bohdan

Bohdan (4) *Bohdanowi szewcowi* 1606

Charyton, Charytin

Hacko (5) *Hacko Sidorowicz sprzedmiescia Sławencina* 1606, *Hacko Korobeinik* 1607

Haczko (4) *Haczko Andruszko Sidorowicze* 1606

Choma

Choma (5) *Famato Choma Baniewicz* 1607, *Prouido CHomie Burdeiowi de Pohorze Suburbano Hrubieszowien* 1609

Toma (5) *Toma Sutore* 1606, *Laboriosus Toma dictus Tracz de Suburbis Sławęcín* 1615

Danyło

Dac (6) *Dac Kapusta Poddany Szerniczyna* 1606

Daniel (9) *Prouidum Danielem Joczkwicz de Kryłow* 1614, *sławetny Daniel Kozulewicz Mieszczanin Hrubieszowski* 1637

Danielis (2) *Daniele Jaczkowicz* 1606, *Famato Danieli Gawaga Civi de Suburbio Sławęcín Rubiesowien* 1637

Daniło (8) *Daniła Hrinczuka* 1606, *Prouido Daniłowi Jackowicz de Kryłow* 1609, *opatrznemu Daniłowi Jaczkowicz s Kryłowa* 1609

Demian

Demian (1) *sławetny Demian Mieszczanin Hrubieszowski* 1608

Demko (2) *od poddanego [...] na imię Demka Swiczkę* 1608, *Demko Kotelczuk* 1642

Denys

Dec (1) *Dec Pisfore* 1607

Decz (1) *Sławętnego Decza Piekarza Mieszczanina Hrubiesowskiego* 1607

Denis (2) *przez Denisa Iwanowicz* 1606, *opatrzny Denis s Pohorza* 1617

Dmytro

Dmiter (5) *Pracowity Dmiter Zięc Purczynei* 1613, *honesto Dmitrowi Skircie* 1645

Dmitr (1) *Dmitr Koziczek* 1606

Fedir

Chwedak (1) *Chwedak Swicz Mieszczanin Hrubieszowski* 1606

Chwedko (2) *CHwedka syna Chominego spoHorza* 1607

Chwedor (4) *Chwedor Koniusczyk Mieszczanin Hrubieszowski* 1606, *Chwedorowi Szovkowi* 1606

Chwedorius (4) *Laboriosi Chwedorius Molendinator* 1606, *Chewdorius Koniuszczyk* 1607

Fador (1) *a Fadorem Zsławęcina* 1606

Fedak (1) *sławętny Fedak Swiecz a mieszczenia hrubiesowski pospołu z żoną swą na imie Fenną* 1607

Fedko (17) *Fedka Burdeiczka* 1607, *Fedka Tołoczkowego syna* 1607, *Prouidus Fedko dictus Przystupka de Suburbio Sławęcina* 1613, *puido Fedko dicto dytiuk* 1620

Fedor (21) *Bogoboiny Fedor Czaika Pop Mikuliński* 1607, *Fedora koniuczka CeHmistrza Kusznierskiego* 1607, *sławętny Fedor Nieroda Cieśla* 1642, *Fedorowi Mukosieiowi* 1643

Fedorius (31) *Fedorio Bokiei* 1607, *Bogoboiny Fedorius Czaika Prezbiter Mikuliński Hrubiesowski* 1607, *Prouidus Fedorius dictus Przystupka de Suburbio Sławęcina* 1613, *laboriosus Fedorius Condratenie de Willa Moniatycze* 1617

Hwedak (1) *Hwedak Sutore* 1606

Hwedko (2) *sławętny Hwedko Burdeiczka Mieszczanin Hrubiesowski* 1606

Hwedor (2) *Pracowitemu Hwedorowi Kusznirowi Z Smordeiowa Poddanemu Pana Krakowskiego* 1606

Hwedorius (1) *Hwedoro Pictore* 1642

Teodorius (3) *Teodorius Koniuszczyk* 1609, *Religiosi Theodori Czayci Sacrifici Hrubiesowien* 1614, *Theodoro Nestorowicz* 1616

Harasym, Herasym

Harasim (5) *Harasima z Bohorodyce* 1608, *Harasim olim Hrycza Tyszkowicz* 1619

Uharko (1) *Pracowitemu UHarkowi Poddanemu Skutow* 1614

Hawryło

Chawryło (1) *Pracowity CHawryło Zobrowca Poddany Jeo Mci P. Lascza* 1608

Hawryło (8) *Hawryło Michalowicz* 1606, *Hawryłem Zobrowca y Andruszkiem
Zięciami ich własnemi* 1609

Hawris (3) *Famato Hawris de Sławęcın* 1607

Hnat, Ihnat, Ihnatij

Ichnat (1) *prefatus Ichnat Boiko* 1606

Ihnat (21) *Ihnat Syczyk* 1606, *Famati Ihnatowi Musieiczukowi san Civi Hrub:*
1608

Hryhorij

Gregorius (4) *prouidus Gregorius Starkowicz de Suburbio Sławęcın* 1613

Grzegorz (1) *wierni Grzegorz y Danilo Joczukowicz* 1607

Hrehorius (1) *famato Hrehorio dicto głużeń Civi Hrub:* 1616

Hryc (55) *Hryc Faber* 1606, *Hryc Kowal Mieszczanin Hrubieszowski* 1606, *Hryc
Paranka* 1606, *Sławętny Hryc Lebed swiec a Mieszczanin Hrubieszowski*
1607, *Famatus Hryc Szyskoied de PoHorze* 1608, *sławetnemu Hrycowi Zu-
bikowi z Przedmiescia Sławęcına Mieszczaninowi Rubieszowskiemu* 1645,
Hrycowi Kostjukowiczowi 1646

Hrycz (1) *Hrycz Bogdanowicz* 1606

Illia

Ilko (3) *Niebozczyka Ilka Kusznierya* 1607

Isak

Sak (4) *famato Sak Masczyk dicto Sutore sen Cine Hrubiesz:* 1609

Iwan

Iwan (72) *Iwan Wiz* 1606, *Iwan Salitra* 1606, *Iwana Zuba* 1606, *Iwana Dudki
Kowala a Mieszczanina Solaklskiego* 1607, *slachetny Iwan Strywiaz Pisarz
Mieski Włodzimierski* 1608, *Pracowitych Wołosa Iwana Pilipieniat ze Wsi
Spikłos Starostwa Hrubieszowskiego* 1614, *prouidus Iwan Kunachowicz de
Suburbio Sławęcın* 1615, *sławetny Iwan Huk bednarz y Mieszczanin Ru-
bieszowski* 1637

Iwanko (3) *Iwankowi Czebrzykowi* 1608

Iwanus (2) *Famati Iwani Sutoris sen Cinis Hrubieszowien* 1608, *Laborioso
Iwano filio Woitha Czerniczyne:* 1608

Iwasko (1) *Iwasko Głusnik* 1606

Iwaszko (7) *Iwaszka Matiowicz* 1609, *famatus Iwaszka Hłusznika Civis Hrub* 1617

Jan (7) *famatorum Jana et Wasilka Kuchanowiczow de Suburbio Sławęcın* 1621, *honestis Janowi et Leskowi Oleszkowicom* 1645

Joannes (7) *Joannes Toloczko* 1607

Jakym

Jachimus (1) *Famati Jachimi Gilewicz* 1609

Jakim (5) *Jakima Oleinika de PoHorze* 1607, *Laboriosus Jakim dictus Kozik* 1612

Jochimus (1) *Jochimo Chomicz de Pohorze* 1608

Jakiw

Jacko (15) *Jacko Sutor* 1606, *Jacka filii Waska Starkowicz* 1609, *Laboriosum Wołosa Jacka Iwana Pilipieniat de Willa Szpikłosy* 1614, *Famato Jacko Lebedczuk Sator et Civis Rubieszowien* 1643

Jaczko (13) *Jaczko Stabien* 1606, *Pracowitemu Jaczkowi Owerkowicz na Sławęcınie* 1606, *laboriosum Jacka et Kuzmy Pilipieniat se Szpikłosy* 1618

Jacobus (6) *Jacobo Boiarczuk* 1607, *Jacobus Sutore de Sławęcın* 1607

Jermolaj, Jarmolaj

Jarmoł (11) *Jarmoł Juczow syn* 1606, *sławętny Jarmoł Z Sławęcına* 1606, *Jarmołowi Haponczykowi* 1637, *Jarmoł et Fedko Haponczikowie* 1642

Jarmosius *famatus Jarmosius Braxeator Civis Hrubieszowien* 1614

Jarmosz (6) *Sławętnego Jarmosza Słodownika Mieszczanina Hrubieszowskiego* 1606, *Jarmosza CeHmistrza Piwowarskiego* 1607, *Jarmoszowi Braxatori* 1608

Jeronim

Hieronimus (1) *Hieronimus alias Jaroszyk Popo* 1617

Jaroszyk (1) *Hieronimus alias Jaroszyk Popo* 1617

Juchym

Juchim (5) *prouidus Juchim filius Chomy Burdeiwicz de Suburbio Pohorze* 1613, *prouidus Juchim de Suburbio PoHorze dictus Chomic* 1615,

Juchym sławętnemu Juchymowi Kunaszczykowi Tkaczowi y Mieszczaninowi Rubieszowskiemu 1643

Josko (6) *Josko Derbiss* 1606, *Opatrzny Josko Kusznierz a Zięc niegdy niebozcyka Fedora Piątka* 1607

Jusko (1) *sławętny Jusko Decik Szwiec y Mieszczanin Rubieszowski* 1642

Jurij

Jurko (5) *Jurko Zasiadkowicz* 1606, *ślawetnemu Jurkowi Szyszczynemu* 1638, *Jurko Chomiczek* 1642

Karp

Karp (3) *opatrznego Karpa Ciesle* 1608, *Karp Sutore* 1612

Kindrat

Condrat (1) *Condrat syn niebozczyka Waśka Czoterboka* 1607

Conrad (1) *Conradowi Starkowiczowi* 1644

Conradus (2) *Conrado Derbiszczukowi* 1646

Conrat (1) *Conrat syn niegdy niebozczyka Waska CZotyrboka* 1608

Kondrat (1) *opatrznemu Kondratowi Czotobokowicz* 1619

Konrat (2) *Konrata syna Waska Czotyrbokowego* 1609

Kuc (2) *Laboriosus Kuc de Villa Miękkie* 1616

Kłym

Clemens (5) *Clemens Starkowicz Pellio de Suburbio Sławęcín* 1614, *prouido Clementi Satori de Suburbio Pohorze* 1613

Klimko (7) *ślawętny Klimko Brat Maximow Krawieć y Mieszczanin Hrubieszowski* 1606, *ślawętny Klimko Starkowicz s przedmieścia Sławęcína* 1609

Kornyło

Korniło (4) *Famato Bogoboinemu Oycu Korniłowi Waskiewiczowi Prezbiterowi Krasnostawskiemu Cerkwie Troyce Przenayswietszy w Krasnymstawie* 1643

Kornyło *Kornyło Waskowicz Civis Rubiesowien* 1637

Kostiantyn, Kość

Kostiuk (6) *Kostiukowi Jaczkowiczowi Mieszczaninowi Hrubieszowskiemu* 1606, *Kostiuk Hackowicz* 1606, *Kostiuka Oleynika* 1645

Kostuk (1) *Kostuk Hackowicz* 1606

Kuźma

Kuzma (1) *Ślawętny Kuzma Lucznik a Mieszczanin Krzemieniecki* 1606

Kyryło

Kyryło (1) *Kyryła Zmienian* 1609

Lazar

Lazarius (2) *Laboriosus Lazarius dictus Szebunia* 1614

Lew, Lewko

- Leo (4) *Famatus ac Honestus Leo Krasko dictus civis Hrubiesowien* 1608, *famatus Leo dictus cechmistrzyc Sutor Civis Hrubieszowien* 1616
 Lewko (21) *Lewko Szewczik* 1606, *Bogoboyny Lewko Pop Spikloski* 1606, *Lewka Miskula Pistonis Civis Hrub:* 1616, *famatus Lewko Markowicz dictus Halecki* 1621

Ławrentij

- Laurentius (9) *Laurentio filis tuczynemu* 1609, *Laborioso Laurentio dicto Valentini dictus Tucze de Suburbio Sławęcín* 1609, *puidus Laurentius dictus Tucza* 1620

Łuka

- Luca (5) *Laboriosi Luce dicti Kwasnika de Villa Kosmów* 1612, *Prouidi Luca Maybrodczyk* 1613
 Lucas (4) *Laboriosus Lucas Semenowicz de Villa Skryhiczyn* 1614, *Lucas Serediuk* 1620
 Lucz (1) *Laboriosus Lucz Subdictus Gnosi Dni Hellio ORawski* 1609
 Luczka (1) *Pracowitym Luczcze y Taczy Brathoni s Sirotą* 1608
 Lukas (1) *Lukas Szuropatka* 1637
 Lukasz (2) *Pracowity Lukas Syn Sienkow ze wsi Skryhiczyn* 1614
 Łuczka (1) *Łuczka de Czerniczyn* 1617
 Łukasz (4) *Katarzyna żona Łukasza Maybrodczyka z pomienionym Łukaszem Maybrodczykiem* 1613, *pracowitemu Łukaszowi Tywonowi SCzerniczyna* 1617

Maksym

- Maxim (2) *Maxim Semenicz de Sławęcín* 1615

Manujil

- Mańko (2) *sławętnego Mańka Konowalczyka Mieszczanina Belzkiego* 1608

Marko

- Marcus (2) *Famatus Marcus Kunczycz* 1607, *Famato Marconi Demkowicz* 1608
 Marko (5) *Marka demkowicza Mieszczanina Hrubieszowskiego* 1606, *Oyca Marka Konczycza Protopopy przed tym Cerkwie Świętego Krzyza w Rubieszowie* 1643

Martyn

- Martin (2) *Martina Zubowicza obywatela Hrubieszowskiego* 1606

Martinus (6) *puido Martino dicto Zub 1614, famati Martinus olim Bartholomei Tołoczko 1617*

Martyn (3) *Martyna Zuba 1606, Pracowity Martyn Piwowar obywatel Hrubieszowski 1608*

Matwij

Mateiko (2) *Mateiko Sutore 1607, Mateikiem Szewcem 1607*

Matias (6) *Matias Textor 1606, Matias de Woisławice 1608, famato Matiae dicto Kraskowicz Civi Hrubieszowien 1614*

Matyj (1) *Matyi Zasiadko 1615*

Matys (3) *Matysowi Tkaczowi 1606, Matys Tkacz y Mieszczanin Hrubieszowski 1607*

Matysz (2) *Pan Matysz Fatowicz Aptekarz y Mieszczanin Hrubieszowski 1606*

Mychajło

Misko (8) *Misko Popowicz 1607, Misko Jarmolczyk et Hwedko Filio Hom de PoHorze 1607, Miska Owerkowicz 1615*

Mykoła

Micz (1) *Famatus Micz Toczyk 1607*

Mikołai (5) *ślawetny Mikołai Fatowicz Mieszczanin a Rayca Hrubieszowski 1615, Pracowity Mikołai ze Wsi Młodatycze 1620*

Nicolas (1) *Nicolas Jarmolczyk 1607*

Nikolaus (28) *Nicolaus Sirota 1606, Nicolao Soroborka 1608, Nikolaus SiDorowicz sługa Pana Ludwika 1606, Nikolai Popowicz Civi Hrubieszowien 1607*

Mykyta

Mikita (1) *Mikita et Joannem Philipczuki 1643*

Nazar

Nazar (7) *Nazar Znowosiołek 1606, Nazar de Nowosiolki 1606, famatus sen proudus Nazar Sutor 1613*

Nazarko (5) *Nazarko Swiec obywatel Hrubieszowski 1606, ślawętnemu Nazarkowi obywatelowi Hrubieszowskiemu 1612*

Nestor

Nestor (4) *Nestor de ratne 1607, Pracowitemu Nestorowi Szewcowi z Sławęcina 1608*

Nykon

Nikon (4) *Nikona Kuszniernia* 1607, *Laboriosus Nikon de Suburbio Pochorze* 1612

Oleksij, Oleksa

Lesko (1) *Leskowi Gresiecie* 1644

Leśko (1) *Leśka Stabnika* 1613

Oleszko (1) *Pracowici Oleszka syn Miska Pietruszewicz* 1609

Omelian

Omelian (1) *prouido Omelian filio Jarmoszyi* 1613

Omelianus (1) *Omeliani Jarmoszowicz* 1613

Ostap

Eustachius (1) *Famatus Eustachius Suchniei Civis Hrubieśowien*: 1608

Ostap (6) *Ostap de Moniatycze* 1607, *pracowitemu Ostapowi Ze Wsi od Hori-howa* 1613

Ostapko (9) *Ostapko Harasimowicz de Moniatycze* 1606, *śląwętny ostapko Suchniei Mieszczanin Hrubieśowski* 1606, *Prouidus Ostapko Jurkowicz* 1617

Osyp

Jocz (4) *Śląwętny Jocz Serhijowicz* 1606

Pankrat

Krat (4) *Krat Laboriosus de Wyprudowicze* 1607

Parfenij

Perfenius (1) *Perfenius Popo de Buszkowicze* 1609

Perfeni (1) *Bogoboinego Perfenia Popa z Buszkowicz* 1609

Pawło

Paulus (9) *Paulus Gener Kozyczyn de Suburbio Śląwęcín* 1614, *puido Paulo Szuropatka de Suburbio Śląwęcín* 1615, *Puidi Pauli Markowicz de Suburbio Pohorze* 1616

Paweł (3) *Paweł Basiuk* 1606, *Pawłem rzeczonym Szuropatką Pasierbem tegoż Kowala s Przedmieścia Śląwęcína* 1613

Petro

Petrus (11) *Religioso Petro dicto Kozulka Sacrificio cesnochrzeskim Hrubieśo* 1608, *Laborioso Petro dicto Hoholik de Villa Czerniczyn* 1617

Piotr (1) *Piotrem y Kaśką Synami y Czorką Pracowitego Iwana Kowala z Śląwęcína* 1613

Prokip

Procko (3) *Procko Kuszniierz* 1606, *sławętny Procko Kuszniierz Mieszczanin Hrubieszowski* 1606

Procop (1) *sławętnym Procopowi y Andrzeiowi Braciei rodzonym a Dzieciom niegdy Nieboszczyka Waska a Pasierbom swoim* 1607

Procopius (7) *Procopius Pellione* 1607, *Laborioso Procopio servo Andrea Demkowicz* 1613

Procz (1) *Procz Kusniierz* 1606

Prokop (5) *sławętny Prokop Sawczyk* 1606, *Pracowitemu Prokopowi Zspiklos* 1606

Prokopo (1) *Prokopo z Czebrzeszina* 1607

Protasij

Protas (1) *Laboriosus Protas de Suburbio PoHorze* 1614

Pylyp

Philip (4) *opatrznemu Philipowi rzeczonemu Palczyk zPrzedmieścia Pohorza* 1613

Pilip (9) *Pilip Sławencinski* 1606, *Pilip Czebrzyk* 1607

Roman

Roman (12) *Roman Zasiadkowicz sprzedmieścia Sławęcina* 1606, *Roman i Andruszko Hłuszniewicowie* 1638, *Famato Roman Karmny* 1643

Romanus (2) *Romano Czapko dicto* 1608, *Romano Zasiadkowicz Suburbano Hrubieśowien* 1609

Samijło

Łazko (1) *Pracowitych Trusza y Łazka Poddanych ze Wsi Diakonowa* 1614

Samuel (1) *Samuela Syna Nieboszczyka Trofima niegdy będącego popa Teratynskiego* 1606

Sawa

Sawa (1) *Sawa Popo de Maczcze Praesbiter* 1643

Sawka (10) *Sawka Starkowicz* 1606, *sławętny Sawka rzeczony Werbilo Kuszniierz obywatel Hrubieszowski* 1615

Semen

Semen (1) *Laboriosus Semen Parchomienie de Willa Skryhiczyn* 1615

Siczko (1) *Sławętny Siczko Niemczyk* 1612

Sieczko (10) *Sieczka Barana* 1606, *Na żądanie Sieczka Piątkowego Syna* 1606

Sienko (9) *Sławętnego Sienka Werbilczka* 1607, *uczciwego Sienka Mienczyszy-
nego* 1638

Sień (1) *niebozczyka Sienia Macienkowicz z Sławęcina* 1612

Symon

Simon (3) *Simona Holubkowicza Aptekarza Lwowskiego* 1606, *Simon Kure-
łowicz Molendinator* 1643, *honestus Simon Kurełowicz Molitor de Villa
Ostrowek* 1643

Simonis (1) *Simonis Textoris in Suburbio Sławęcín* 1613

Sofron, Sopron

Pron (2) *Pron Metylicza Sutore sen Civi Hrub:* 1608

Proń (1) *Prouido Proniowi sutoris dicto Metylicz* 1613

Sępronius (5) *famato Sępronio Kozuli Civi Hrubieszowien* 1612, *prouidus
Sępronius dictus Czernikowski Civis Hrubiešsowien* 1613

Supron (8) *Supron Stankowicz* 1606, *Sławętny Supron Kozulczyc a Mieszczanin
Hrubiešsowski* 1607

Stepan

Stecko (11) *Stecko Demkowicz* 1606, *Sławętny Stecko Rak sPohorza* 1606, *Stec-
ko Kuzmienia* 1616

Steczko (12) *Steczko Kozik* 1606, *Steczka Demkowicz* 1607, *ślawny Steczko rze-
czony Mysik Szwiecz pospołu z sławną Oleną Zeszłego niegdy Fedka Pi-
rozka pierwszego a natenczas Hrycza Myszy Szewcza wtorego małženstwa
matką swoją* 1613

Stepan (1) *Famatus Stepan Buianczuk Civis et Sator Rubiesowien* 1642

Stepanus (4) *Famatus Stephanus Decyk Civis Hrubiešs* 1608

Stephan (3) *po Sławetnym Nieboszczyku Stephanie Rakołupczyku Mieszczaninie
Krasnostawskim* 1643, *Stephan Rakołupczyk* 1643

Stephanus (5) *Prouidus Stephanus dictus Decyk Civis Hrubieszowien* 1613,
Stephanus Saletra 1645

Taras

Taras (3) *Taras Sutore* 1607

Trochym

Trochim (2) *Trochim Zięc Metylicza Szewcza* 1614

Trofim (1) [...] *Nieboszczyka Trofima niegdy będącego popa Teratynskiego* 1606

Trusz (1) *Pracowitych Trusza y Łazka Poddanych ze Wsi Diakonowa* 1614

Tymofij

- Timko (1) *Timko Stabnik* 1606
 Tymko (2) *Tymko Krawiec* 1606
 Tymosz (6) *Tymosz Kurylczyk* 1606

Walentyn

- Walko (1) *Walko Tucza* 1606

Wasył

- Basilius (6) *famato Basilius Miskowicz Civis Hrubieszowen* 1616, *Famato Basilio Hnatowicz Ciwi Rubieszowien* 1646
 Bazilius (1) *famatus Bazilius Jarmoszowicz Civis Hrubieszowien* 1615
 Wasilko (1) *famatorum Jana et Wasilka Kuchanowiczow de Suburbio Sławęcín* 1621
 Wasilus (1) *Famatum Wasilum Kozulam Consulaem sen Cine Hrubieššowien* 1609
 Waško (51) *Waska Starkowicz Filium Sidora Starka* 1606, *sławętny Wasko Kozulka Rayca i Mieszczanin hrubieszowski* 1606, *Waskowi Karpuszkowi* 1607, *Famatus Wasko Kozula Consul Hrubieššowien* 1607, *Waska Didowcza* 1612

Wenedykt, Benedykt

- Benedictus (13) *Famatus Benedicto Matysowicz Civis Hrubieššowien* 1606, *Bogoboinego Benedicta Popa Stryzowskiego* 1608

Weremij, Jarema

- Weremij (1) *puido Weremii Kwoczczyk* 1616
 Weremko (4) *Laborioso Weremkowi Kwoczczenięciu* 1614, *Famatus Weremko Kwoczka Civis Rubieszowien* 1645

Zinowij

- Zienko (6) *Laboriosi Zienka filii Chomy de Sławęcín* 1613, *Prouido Zienkowi Chomicz de Pohorze* 1615

Zasób ukraińskich imion męskich poświadczonych w XVII-wiecznych dokumentach hrubieszowskich tworzą 73 imiona. Do najczęstszych należą: *Iwan, Fedir, Hryhorij, Mykoła, Andrij, Stepan, Jakim, Danyło, Semen, Lew, Łuka*.

Te 73 imiona wystąpiły łącznie w 189 wariantach, w tym 140 wariantach ukraińskich, 40 wariantach łacińskich i zlatynizowanych oraz 9 wariantach polskich.

Wszystkie wyekscerpowane imiona są imionami chrześcijańskimi. Jedno imię występujące w formie słowiańskiej *Bohdan*, należy traktować raczej jako kalkę z gr. *Theodotos* [Trijniak, 2005, s. 50].

Ilość wariantów imion zwiększona jest poprzez powszechnie stosowaną łacinę kancelaryjną, dzięki czemu licznie występują oficjalne łacińskie formy imion, np.: *Andreas* = *Andrij*, *Basilius* = *Wasyl*, *Danielis* = *Danyło*, *Hieronimus* = *Jeronim*, *Joannes* = *Iwan*, *Jacobus* = *Jakiw*, *Paulus* = *Pawło*, *Petrus* = *Petro*, *Theodorus* = *Fedir*, jak również formy zlatynizowane, np.: *Chwedorius*, *Fedorius* = *Fedir*, *Hrehorius* = *Hryhorij*, *Iwanus* = *Iwan*, *Jarmosius* = *Jermołaj*, *Procopius* = *Prokop*, *Wasilus* = *Wasyl*. Grupę tę powiększają oficjalne polskie warianty imion ukraińskich, np.: *Andrzei* = *Andrij*, *Grzegorz* = *Hryhorij*, *Jan* = *Iwan*, *Paweł* = *Pawło*, *Piotr* = *Petro*, *Samuel* = *Samijło*.

W analizie wyekscerpowanego materiału należy odróżnić sferę mówioną od sfery kancelaryjnej. Co oczywiste, występowanie form łacińskich i zlatynizowanych wynikało z oficjalnego charakteru badanego dokumentu. Dotyczy to również form polskich, chociaż nie można wykluczyć, że polskie warianty imion używane były przez ruskich nosicieli w codziennych kontaktach z ludnością polską.

Historyczne imiennictwo starostwa hrubieszowskiego wykazuje silne związki zarówno z antroponimią polską, jak i wschodniosłowiańską. Związki te spowodowane są istnieniem na tym terenie dwóch żywiołów etnicznych oraz dwóch tradycji chrześcijańskich – łacińskiej, kultywowanej przez Kościół rzymskokatolicki, oraz cyrylo-metodiańskiej obecnej w Kościołach wschodnich (prawosławnym i greckokatolickim) [Citko, 2001, s. 53].

BIBLIOGRAFIA

- CITKO Lilia, 2001, *Nazewnictwo osobowe północnego Podlasia*, Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku, Białystok.
- CZYŻEWSKI Feliks, GALA Sławomir, 1993, *Zagadnienia pogranicza językowego na przykładzie nazwisk włodawskich*, „Systemy onomastyczne w słowiańskich gwarach mieszanych i przejściowych”, „Rozprawy Sławistyczne”, 7, s. 113–136.
- TRIJNIAK Ivan, 2005, *Słownyk ukrajins'kych imen*, Wydawnictwo „Dovira”, Kijów.
- WARCHOŁ Stefan, 1993, *Specyfika gwar mieszanych i przejściowych na terenach etnicznie zróżnicowanych*, „Gwary mieszane i przejściowe na terenach słowiańskich”, „Rozprawy Sławistyczne”, 6, s. 349–354.

Marcin Kojder

UKRAIŃSKIE IMIONA MĘSKIE I ICH WARIANTY W POLSKICH ZAPISACH
AKT MIASTA HRUBIESZOWA W I POŁ. XVII WIEKU
(POGRANICZE POLSKO-WSCHODNIOŚLAWIAŃSKIE)

Streszczenie

W artykule przeanalizowano ukraińskie imiona męskie i ich warianty występujące w XVII-wiecznych zapisach ksiąg sądowych z pogranicza polsko-wschodniosłowiańskiego. Ziemie stanowiące historyczne pogranicze polsko-wschodniosłowiańskie, w tym ziemia chełmska, były w przeszłości terenem styku dwóch kregów kulturowych: wschodniosłowiańskiego z bizantyjską tradycją chrześcijańską i cyrylicznym alfabetem oraz zachodniosłowiańskiego z rzymskokatolicką religią, łacińskim alfabetem i językiem.

Historyczne imiennictwo starostwa hrubieszowskiego wykazuje silne związki zarówno z antroponią polską, jak i wschodniosłowiańską. Współcześnie typowo ukraińskie imiona są praktycznie nieobecne – wszystkie używane imiona mają hebrajskie, greckie, łacińskie, skandynawskie, a nawet tureckie pochodzenie i tylko część z nich jest pochodzenia słowiańskiego. Jednak za ukraińskie należy uznać warianty imion oficjalnych zaadaptowanych do ukraińskiego systemu imienniczego.

UKRAINIAN MALE NAMES AND ITS VARIANTS IN POLISH BOOKS
OF HRUBIESZOW MUNICIPAL COURT IN THE FIRST HALF
OF THE XVII CENTURY (THE POLISH-EAST SLAVIC BORDERLAND)

Summary

The article presents an analysis of ukrainian male names and its variants in Polish court registers on the Polish-East Slavic borderland in the first half of 17th century.

The lands forming the historical Polish-East Slavic borderland, including the Chelm Land, were in the past the contact area of two cultures: East Slavic with Byzantine Christian tradition and the Cyrillic alphabet and the West Slavic Roman Catholic religion, with the Latin alphabet and language.

All analyzed male names belongs to the christian tradition. As Ukrainian should by considered variants of official names adapted to the Ukrainian system of names.